

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XIX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**PROCEEDINGS
of the XIX International Scientific Conference
for students and young scholars
«GYLYM JÁNE BILIM - 2024»**

**2024
Астана**

УДК 001

ББК 72

G99

«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» студенттер мен жас ғалымдардың XIX Халықаралық ғылыми конференциясы = XIX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024» = The XIX International Scientific Conference for students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2024». – Астана: – 7478 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-601-7697-07-5

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001

ББК 72

G99

ISBN 978-601-7697-07-5

**©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2024**

of employees for the amounts to be reported" and 3248 " An entry is made to the credit of the corresponding account "Other short-term receivables to employees".

List of references

1. New opportunities for development in the context of the fourth industrial revolution. Address of the President of the Republic of Kazakhstan on January 10, 2018.
2. International standards of financial reporting for the public sector
3. Order of the Minister of Finance of the Republic of Kazakhstan dated 07.24.2012 No. 348 (shall be enforced from 01.01.2013)
4. Regulations on budget implementation and cash service provision approved by the Government of the Republic of Kazakhstan Resolution No. 220 of February 26, 2009
5. Order No. 465 of the Minister of Finance of the Republic of Kazakhstan dated 30.10.2014.

УДҚ 3977

БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТЕГІ ІШКІ БАҚЫЛАУ, ОНЫҢ ОРНЫ ЭНЕ ҚОЛДАНУЫ

Абылкасымова Амина Руслановна

email: aminaabylkasymova@gmail.com

Л.Н. Гумилев ат.Еуразия Ұлттық Университетінің

«Экономика» факультетінің, “Бухгалтерлік есеп” Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекшісі - э.ғ.к., М. Жолаева

Осы аннотация кез-келген көлемдегі ұйымдар үшін бухгалтерлік есеп саласындағы ішкі бақылаудың маңыздылығын қарастырады. Ішкі бақылаудың негізгі қағидаттары мен мақсаттары жарияланады, сондай-ақ тәуекелдерді бағалауды, саясат пен рәсімдерді белгілеуді, жауапты тұлғаларды тағайындауды және олардың орындалуына мониторингті қоса алғанда, оны іске асырудың нақты әдістері ұсынылады. Алаяқтық пен қателік тәуекелдерін азайту, қаржылық есептіліктің сапасын жақсарту және инвесторлар мен нарық қатысушыларының сенімін арттыру сияқты бизнес үшін ішкі бақылаудың негізгі артықшылықтары талданады. Бұл реферат қаржы менеджерлері, аудиторлар, кәсіпкерлер және бухгалтерлік есепті тиімді басқаруға мүдделі барлық адамдар үшін құнды ақпаратты ұсынады.

Бухгалтерлік есепті ішкі бақылау проблемасының өзектілігі қарқынды дамып келе жатқан бизнес әлемі жағдайында тұрақты түрде артып келеді. Операциялардың күрделілігі, деректер көлемінің ұлғаюы және заңнамадағы тұрақты өзгерістер компанияларды сенімді ішкі бақылау жүйесін қамтамасыз етуге шақырады. Табысты кәсіпорындар тиімді ішкі бақылау қаржылық шығындар мен алаяқтық тәуекелдерін азайтып қана қоймай, басқару шешімдерін жақсартуға және инвестицияларды тартуға ықпал ететінін түсінеді. Сенім мен ашықтық шешуші рөл атқаратын заманауи бәсекеге қабілетті бизнес жағдайында ішкі бақылау компаниялардың тұрақты табысы мен ұзақ мерзімді тұрақтылығы үшін қажеттілікке айналады. Ішкі бақылау бірнеше себептерге байланысты нарықта шешуші рөл атқарады:

1. *Инвесторлар мен нарық қатысушыларының сенімі*: тиімді ішкі бақылау компанияның қаржылық есептілігінің сенімділігін арттырады, бұл инвесторлардың сенімін арттырады және инвестицияларды тартуға ықпал етеді.

2. *Тәуекелдерді азайту*: жақсы жобаланған ішкі бақылау жүйелері алаяқтықтың, қателіктердің және дұрыс емес Есептіліктің алдын алуға көмектеседі, бұл компания үшін операциялық және беделдік тәуекелдерді азайтады.

3. *Заңнама мен реттеуді сақтау*: ішкі бақылау компанияларға заңнама мен ережелердің талаптарын сақтауға көмектеседі, бұл реттеушілердің айыппұлдары мен санкцияларын болдырмау үшін маңызды.

4. *Басқару шешімдерін жақсарту*: дұрыс реттелген ішкі бақылау компания басшылығына стратегиялық және операциялық шешімдер қабылдау үшін сенімді және өзекті ақпаратты ұсынады.

5. *Инвесторлар мен несие берушілерді тарту*: күшті ішкі бақылауы бар компаниялар әдетте қосымша инвестициялар мен қаржыландыруды тарта алатын инвесторлар мен несие берушілер үшін сенімді серіктес ретінде көрінеді.

Осылайша, нарықтағы ішкі бақылаудың маңыздылығын асыра бағалау қиын, өйткені ол компаниялардың тұрақты дамуына ықпал етеді, олардың беделін жақсартады және жалпы қаржы нарықтарының тиімді жұмыс істеуін қамтамасыз етеді.

Бухгалтерлік істі ішкі бақылау Қазақстанның экономикалық дамуында маңызды рөл атқарады. Нарықтық қатынастардың қарқынды дамуы және шетелдік инвестицияларды тарту жағдайында ішкі бақылаудың тиімді жүйесі қаржылық есептіліктің ашықтығы мен сенімділігін қамтамасыз етудің негізгі факторына айналады. Бұл алаяқтықтың алдын алуға, басқарушылық шешімдердің сапасын жақсартуға және қазақстандық және шетелдік инвесторлардың сенімін арттыруға көмектеседі. Бұдан басқа, тиімді ішкі бақылау қолдайтын бухгалтерлік есеп пен аудиттің халықаралық стандарттарын сақтау қазақстандық бизнестің әлемдік экономикаға интеграциялануына және даму үшін жаңа мүмкіндіктер тартуға ықпал етеді.

Ішкі бақылаудың әлеуметтік экономикалық жағы аса маңызды. Ең басты мақсаты - компаниялардың сауалдары мен ризиктерін төмендеу, финансалық маңыздылықтың арттырылуы мен ерекшелігін қамтамасыз ету. Ендіктен, ішкі бақылау жұмыстары сауалдардың шешім алуында көмектеседі және компаниялардың финансал мәліметтерінің негізгілігін қамтамасыз етеді. Бұл бірінші барлық инвесторлар және бизнес-көмекшілердің кейбіріне деген доверілісін көтереді. Сондықтан, ішкі бақылау әлеуметтік экономикалық жағынан өте маңызды, сондықтан компаниялар үшін қажетті.

Ішкі бақылау - бүкіл өнімдердің көлікті жұмысын ақпаратты, шығармашылықты және байланыс мамандарының шығуын бақылау және қамтамасыз ету жүйесі. Ол әлеуметтік экономикалық жағынан критикалды рөл атқарады.

Бірінші рет, ішкі бақылаудың ең басты мақсаты - ақпараттық қамтамасыз ету болып табады. Бұл адамдардың бизнес операцияларындағы мүмкіндіктерін алдын алуға, мәліметтерді дұрыс немесе дұрыс емес екенін анықтауға көмектеседі. Оның арқасында, күмісшілікке және операциялардың нәтижелігіне қауіп туғызу қаупі болады.

Сонымен қатар, ішкі бақылау ақпараттық шығармашылықтың жақсы жүзеге асырылуына көмектеседі. Өнімдердің барлық аспектітері мен көлікті жұмысы адамдардың көңіл көтеруіне және байланысты көзқарасына себеп болады.

Бірінші кезекте, ішкі бақылау әлеуметтік экономикалық жағынан үлкен маңыздылықты атқарады. Бұл экономикалық жұмыс іс-шараларының шығуын көптеген сфераларда арттыруға және экономикалық іс-шаралардың дамуына қатысады.

Ішкі бақылау экономикада шешуші рөл атқарады, өйткені ол компаниялардағы қаржылық операциялардың тұрақтылығын, ашықтығын және сенімділігін қамтамасыз етеді. Тиімді ішкі бақылау жүйесі қаржылық алаяқтықтың алдын алуға, операциялық тәуекелдерді азайтуға, басқару шешімдерінің сапасын жақсартуға және инвесторлар мен нарық қатысушыларының сенімін арттыруға көмектеседі. Бұл тұрақты экономикалық өсуге ықпал етеді, инвестицияларды ынталандырады және бәсекеге қабілетті бизнес ортасының дамуына ықпал етеді. Осылайша, ішкі бақылау компаниялардың қаржылық басқаруының қажетті элементі ғана емес, сонымен бірге жалпы экономиканың теңгерімді және тұрақты дамуы үшін де маңызды.

Қолданылған әдебиеттер тізімі:

1. Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы

Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 28 ақпандағы N 234 Заңы.

2. Шредер Н., Драгункина Н.В. // Международные стандарты аудита 2014. № 1 С 153-160 .

УДК 657.372.01

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЕТ КАК КАТАЛИЗАТОР УСТОЙЧИВОСТИ БИЗНЕСА

Ален Рахат Төрөкүлдү

alenrakhat@gmail.com

Магистрант 1 курса

ЕНУ им. Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан

Научный руководитель – Акимова Бибигуль Жармухаметовна

Для обеспечения благосостояния нынешнего и будущих поколений в контексте сегодняшних глобальных проблем, таких как истощение ресурсов, социальное неравенство и изменение климата, концепция устойчивого развития стала важной парадигмой. В центре этого изменения лежит функция бухгалтерского учета как важнейшего инструмента для достижения социального и экономического роста, который будет продолжаться в долгосрочной перспективе.

Оценка, отслеживание и надзор за тем, как экономическая деятельность влияет на общество и окружающую среду, является одним из многих применений бухгалтерского учета в области устойчивого развития. Бухгалтерский учет позволяет предприятиям оценивать свою деятельность на социальных, экологических и экономических фронтах с помощью организованных процедур и рамок. Благодаря включению вопросов устойчивого развития в процедуры финансовой отчетности и управления бухгалтерский учет помогает принимать разумные решения, управлять рисками и создавать стоимость, соответствующую целям устойчивого развития [1]. В этой статье будут рассмотрены принципы устойчивого развития, подотчетности и прозрачности, которые способствуют практике бухгалтерского учета, а также их влияние на управление рисками, создание стоимости и стратегическое планирование, чтобы подчеркнуть роль бухгалтерского учета в усилиях по созданию более справедливой и устойчивой глобальной экономики.

Учет тройного результата — это метод оценки эффективности бизнеса, который учитывает финансовые результаты, социальные и экологические последствия. Предприятия должны учитывать свои последствия как для людей, так и для Земли, как признает сертифицированный бухгалтер по управленческому учету. Пересекающиеся круги часто изображают три измерения тройного результата: экономическое, экологическое и социальное. Эти круги подчеркивают связь между этими аспектами [2].

С экономической точки зрения этот учет анализирует доходы, расходы и прибыль компании, чтобы оценить ее финансовые показатели. Но он выходит за рамки обычных финансовых показателей, учитывая долгосрочную стабильность инвестиций и финансовой практики. Этот учет учитывает влияние компании на окружающую среду, включая ее экологический след, использование ресурсов и усилия по управлению окружающей средой. Взгляд сертифицированного бухгалтера по управленческому учету на то, как работает организация с клиентами, сообществами, сотрудниками и другими заинтересованными сторонами, является важным фактором. Он рассматривает несколько переменных, таких как разнообразие рабочих мест, трудовая практика, участие в сообществе и благотворительность [3]. Организации могут найти способы синергии и компромисса между различными целями, объединив эти три измерения. В итоге это приведет к более устойчивым методам ведения бизнеса.

Стандарты финансовой отчетности, такие как рекомендации Глобальной инициативы по отчетности “GlobalReportingInitiative” (ГРИ) и стандарты Совета по стандартам учета устойчивого развития “Sustainability Accounting Standards Board” (САСБ), дают основу для